

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDÜS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK

*

Okokat lehetne elmélni arról a frankhamisításról, amelynek középpontjába hányagon előkelő magyar úr került, a faszamozgalmat három vezéralakja, akiket egyenlőtlenül tartóztattak, amikor a hamisítók ezresbankokat el akartak költeni. Budapesti lapokban kacskaringós fejtöréseket olvasunk arról, miként keveredhetek a notabilitások a pénzhamisítás poszádjához. Fajvédő organumok mentesíteni próbálják az Eckhardt-Gömbös-gárdát a kezes vádak alól, a liberális szellemű lapok gúnyosan emlegetik, hogy egy kamarás egy aransarkantus vitéz — lám — milyen szépen megír az olaszliszka rabbi hamisító fiainak a társaságában.

Mi nem állunk ilyen értetlenül a problémáknak, mi nem tartjuk olyan rejtélyesnek a hamis frankok ügyét. A bűnös gazdasági vágy mellett muszáj meglátni a politikai ebben a bűnügyben, amelyhez hasonlóan Eugen Sue, sem Gaston Leroux nem fabrikáltak. Mindenki tudja, aki hébebe párisi lapot olvas, hogy Franciaországban a fascista előrenyomulása egyre nagyobb területeket ölt és a szélső reakció csak a szűk ugrásra vár, hogy a köztársaságot feladja, Herriot, Painlevé, Leo Blum urakat körbe kergesse és a diktatúrát átvegye. A fascista uralom legfőbb alapfeltétele: a rendes esése. A francia takarékos kispolgár edes pánikban él, mióta a Poincaré-Millard nemzeti politika különösképpen bebizonyította, hogy valóban rossz üzlet a ház és attól reszket, hogy a frank tovább is zuhanni. Mi sem természetesebb, mint ez az esést a jelenlegi kormányzat felülmúlja és messiásként üdvözl minden lakiról azt hiszi, hogy a frankot meg kell menteni. Világos: ha a francia bankrendszer jobbban sülyed, akkor ez a pánik ki fog bontani és a fascisták számára kész a út. Egész bizonyos, hogy a francia hadsej és felsőbb hivatalnokai kar egyrésze is a nacionalista diktatúrára. A szélső reakciónak tehát érdeke, hogy a frank essék, hogy a francia kispolgár kétségbeesése legteljék fokozódjék.

A láncolat meg van. Amint a világ forradalmi az orosz bolsevizmus hatásától, hogy másutt is kitörjön a világforradalom, úgy ma Európa reakciós táborai azt élik, hogy amint Franciaországban összműlik az alkotmányos uralom, akkor Európa többi országa is ellenállhatatlan erővel fogják a példát követni. A világ reakciósak tehát az érdeke, hogy Franciaországban pánik legyen, a frank zuhanjon, döngjön és a frank romjain a francia kékinges, fascisták, integrál nacionalisták, royalisták és diktatura-kalandorok kifűzzék a loba-

A frank iránt tehát a bizalmatlanságot okozni kell és erre évezredek eszköze a pénzhamisítás. Nem a letartóztatott magyar kamarás és aransarkantus vitéz találta ki a hamisítást, mint politikai eszközt. Forradalom és ellenforradalom, zsarnokság és a zsarnokság ellen támadó összeküvés egyet manipuláltak a historiában a bankóha-

misítással. Már a római történetírók beszélnek hamis talentumokról, amikkel a császárság idején operáltak. A magyar történelemben az oligarchák hamis pénzekkel ásták alá a gyenge Jagellók uralmát. A francia forradalom nemesak a saját assignátait gyártotta, hanem külföldi pénzeket is nyomtatott. Még Rákóczi libertását is hamisították, pedig az elég kongó volt önmagában is. Lenin hamis fontokkal és dollárokkal igyekezett elárasztani a világpiacot. Nem új felfedezés ez és gyakran célra is vezetett.

Lesz-e hatása? Nem a hamisítótól függ. Lenin hiába fabrikáltatta az angol fontokat, azért az angol konzol nem devalválódott. Ellenben a frank a hamisítások nélkül is beteg és így a kamarások és aransarkantus vitézek lökése újabb bémulást adhat a francia franknak. És annál jobban megérthetjük a francia köztársaságot, mennél csekélyebb ellenállást tanúsít vele szemben a mai rezsim.

És csodálatos, hogy úgyszólván semmi rezisztenciát nem észlelünk, mintha a baloldali kartell feladta volna a harcot és olyan petyhüdt tehetetlenséggel nézne a fascista uralom elé, mint ahogy Károlyi Mihály viselkedett a szódort sebesen az élre Kun Bélát. Elég csak a különbséget megnevezni Mussolini vad gesztusa és Briand lagymatagsága között. Mussolini élni akart és mivel valami talajforrongást érzett a lábai alatt, rendezett egy műmérényletet és ennek örve alatt összefogatta minden ellenfelét, elnémította a szocialista és radikális sajtót és új pretorianus hadat szervezett uralmának biztosítására. Ha a francia kormányban volna élet-erő, ha bizna a katonaságban és a rendőrségben, akkor a frankhamisítást ki kellett volna aknáznia, a nacionalisták pokoli munkáját rikkító színen le kellett volna lepleznie és az egész országot harcba kellett volna szólítani a köztársaság mellett és a büncselekményekkel manipuláló diktatura kísérlete ellen. Ezzel szemben Briand sablonos nyomozást csinál és ahelyett, hogy a sajtót telelarmázná a fascisták frank-üzelmivel, inkább hallgat az egész hamisítástól, hogy pánik ne legyen. Mintha nem a titokban terjesztett rémhírek növelnék igazán a pánikot.

Sem köztársasági alkotmányt, sem kamarát, sem szenátust nem tisztel a zsarnokság, ha egyszer szóhoz jut. Sem Briand hullámzó írtjeit, sem Doumergue jóvialti tokáját, sem Painlevé matematikai tudományát, sem Herriot megoperált fizikumát nem fogja kimélni a francia reakció, ha szóhoz jut. Az eszközök itt is az egész világtörténelemben azonosak. Az ellenforradalmi Antonius és Lepidus épp úgy kiirtották a szenátust Julius Cézár meggyilkolása után, mint Robespierre konvencie vépádra küldte a Girondist. Cromwell Olivér épp úgy szétkergette katonasággal az angol alsóházat, mint Lenin kozáki szíjféltverték Kerenszky nemzeti gyűlését. Aki habozik, aki belátást és engedékenységet vár, amikor az ellene szervezkedő tábor viszont hatalmat, vagyont és hosszantartó uralmat akar magának biztosítani: azt elcsipk és elfojtják.

Bizonyos, hogy Kelet-Európában a fascizmus — akármiéle név alatt rejtőzzen is — tehát

Magyarországon fajvédők, vagy szittyák, Romániában nemzetvédők és horogkeresztesek, minden reményüket a francia kékingesek rohamára függesztik és mivel a francia reakció uralomrajutása a frank rossz, vagy jó sorsától függ, ennél fogva a frankhamisítás bűntügye nem közömbös Középeurópa és Keleteurópa népei számára. Nem közömbös annál kevésbé, mert erre felé másképpen festene a fascizmus, mint Olaszországban, vagy ahogy Franciaországban festene. Olaszországban politikai fascizmus van, de nincs gazdasági zsarnokság, földének, házának, üzletének birtokában van mindenki. Csak a politika érdekli Mussolinit, de a felekezetek, vagy fajok gazdasági tönkretételére nem is gondol. A zsidó boltos épp olyan nyugodt birtokosa üzletének ma is, mint Nitti, vagy Giolitti kormánya alatt és a szocialista munkás bérének nagyságára épp úgy vigyáz a fascista szervezet, mint bármely marxista szindikátus. Franciaországban a fascista forradalom előtt ugyancsak ismeretlen lesz minden faji, vagy felekezeti elkanyarodás, politika lesz ez is, a köztársaságot megbuktatják a royalisták, valamelyik Bourbon, vagy Bonaparte trónkövetelő jó üzletet fog csinálni, ha csak közbe nem szünetlik egy új Napoleon, aki a bukott köztársaság és a prédára leső trónvesztett régi dinasztiák közé furódik és saját maga teremt magának császárságot, vagy konzulátságot. De erre Kelet felé a politikai fascizmus: intellektuális és gazdasági reakció formájában akar jelentkezni.

Arra a kánakra akarnak előkészülni, amelyet a gazdaság és homogén Olaszország sem engedett meg magának, mert Mussolini jól látta, hogy a diktatúra csak az anyagi jóléttel és a gazdasági megrázkódtatás elhárításával tartható fenn, nálunk pedig éppen az ellenkező chiméra cikázik a fejekben: gazdasági ruinálás és százezrek egzisztenciális halálugrása. A frankhamisítás: a nekiszabadult, fanatikus devalváció valóban találó szimbóluma annak a fasciának, ahogy nálunk elképzelik.

De lehet, hogy mindez fantom és nervozus félelem marad. Lehet, hogy Franciaországban nem lesz felborulás, mert a demokratikus rétegek idejekorán megérik, hogy a reakció győzelme rájuk katasztrófát jelentene és ki kell parírozni az összeomlást. Lehet, hogy az eddigi gyengeséget összeigás és energikus észretérés váltja fel. A baloldali kartell lejárt vezérei átengedik fiatalabb erőknél a helyet és nem veszik el a francia közvélemény kedvét a parlamentaris rendszertől azzal, hogy örökösen négy név: Briand és Poincaré, Louchéur és Millerand váltják fel pojacaként egymást. De meglehet, hogy mindezt már a francia parlament képtelen, a képviselőháznak és szenátusnak nincs tartalékja és a fórumot a különböző fasciákban deklamáló új nagyságok veszik be. És ha Kelet-Európának nem lesz elég ellenálló képessége, ha nem látja be, hogy amit Olaszország és Franciaország megtehet, még nem bizonyos, hogy nálunk is utánozni kell: akkor Romániára is tragikus megpróbáltatás nanjai virradhatnak.

A kép sötét, de szembe kell nézni vele. Nekünk úgy sem áll módunkban, hogy védekezzünk a lavínával szemben. Egv világháború után minden lehetséges. A Waterloo utáni bécsi kongresszus ötödik hónapján

egyik szellemes memoár-író ezt jegyzi fel a mulatságokkal fűszerezett kongresszusról: Le congrès danse mais il ne marche pas; A kongresszus táncol, de nem halad. És utána még ötven évig őrjögött a tánc Európában egészen Sedanig. Nálunk Versailles óta még csak hat év telt el.

A magyar egyházak együttesen válaszolnak Angheliescu felhívására

Angheliescu és Duca miniszterek nyilatkozatai újabb alkalmat adnak arra, hogy az iskolatörvény kérdését a kisebbségek a kormány előtt felvelessék. Amint a külügyminiszter nyilatkozata megállapította, Genfben egyáltalában nem utasította el a Népszövetség tanácsa a kisebbségi magyar egyházak panaszát. A külügyminiszteri hivatalos közlés megállapítja továbbá azt is, hogy a tárgyalás elhalasztása a magyar megbízottak kérésére történt. Ez az elismerő kijelentés, akármint fűz hozzá a külügyminiszter, azt jelenti, hogy a kormány és a kisebbségek, illetőleg a magyarság között még elintézetlenül hátra van ez a genfi pör.

— Genfben — mondja Váradi Aurél dr., a magyar párt ügyvezetője — december 9-én nem történt fordulatkeppen semmi s ezt a napot mégis valami fordulópontnak szokták feltüntetni. Semmi nem történt annál egyből, minthogy egy pápirosaktát egy íróasztalon egyik helyről a másikra tettek. De tanácskozás, elintézés nem volt.

— Ennek az elhalasztásnak az volt az értelme s ezért nem vitték tanácsülés elé a panaszt, hogy hátha megegyezés után közelebb viszik a kormány és a magyarság a kérdést a könnyebb elintézéshez. Ez a magyar álláspont számára annyiban elnyűs, hogy az iskolatörvényes rendelkezéseinek megförténte után tisztában lehetünk, hogy mi az, ami ellen állást kell foglalni és mi az, ami engedménynek tekinthető.

Petruscu Commennek az a genfi jelentése — amint Bukarestből jelentik — csak azt igyekezett feltüntetni kedvező jelenségnek, hogy Ugron István nem tárgyalhatott személyesen Mello Franco brazíliai delegátussal, a kisebbségi pa-

nasznak a tanácsi előadójaival. Amint könnyen érthető is, Mello Franco mintegy bíráskodó tanácsagnak tartja magát ebben a kérdésben, aki közvetlenül nem akar érintkezni a felekkel, a beadványokat, kéréseket, adatokat nem ő veszi át, hanem a Népszövetségnek a rendes szervei. Ugron Istvánnak sem az volt a célja, hogy Mello Francoval tárgyaljon, hanem azzal a szervevel, amelyek kérések átvételére fel van jogosítva.

A minisztertanácsi ülésről megjelent, hivatalosnak tekinthető sajtóközlemények mégis azt állították, hogy Genfben a magyarság általánosított leveletk napirendről. Pedig a népszövetségi előadó is megegyezési kísérletekre vár.

Angheliescu miniszter felszólítást intéz a kisebbségekhez, hogy mondják meg, miben sérti az ő törvénye a békeszerződés pontjait. Kérdést intéztünk e válasza vonatkozólag Makkay Sándor református püspökhelyetteshez, aki ezt mondja:

— Eppen most folynak ennek megállapítása végett megbeszélések. Az egyházak — variá-sáról egységes kommunikét fogunk kiadni, ha a megbeszélések véget érnek.

Amint értesülünk, felvetődött az a terv, hogy az egyházak egy új memorandumot állítsanak össze, amely azt tüntetse fel, a törvénynek melyik intézkedése, mennyiben üti "zik a békeszerződések kisebbségi egyezményének 9, 10. és 11. pontjaiba. Ez a memorandum Angheliescu miniszternek ahhoz a kijelentéséhez alkalmazkodik, amely szerint ő betartja a békepon-tokat.

Exeglédy Miklós dr nyilatkozata

Kaptuk a következő sorokat:

Hegedüs Nándor Főszerkesztő Úrnak

Genfben.

Tisztelt Barátom! Lapod mai számában vezető helyen fejtegetéseknek nevezett támadás jelent meg csekélységem mint a Magyar Párt helyi tagozatának alelnöke ellen.

Az élesen és nem takargatott durvasággal támadó cikket egyik munkatársam jegyezte, aki egyben bejelenti, hogy bár ő a Magyar Párt főtitkára és a Magyar Párt egyik alelnökeinek küld benne selyemzsinórt az önkívégésre, még sem a párt nevében beszél, amikor az alelnöki székbe ül és a Pártból tessék ki azt az újságíró kollégáját a Párt másik alelnökeinek lapjában, aki szerinte szintén nem mint alelnök, hanem mint publicista adott alkalmat egy cikkével Perédy (de genere Bakó) Györgynek, kivételesen szenzációsan tervezett egyéni akciójára.

Rég tudom, hogy Perédy György, aki a biharmegyei magyarság egyetemes és kizárólagos joga önkéntes mentőjének nevezte ki magát, aki e minőségben ugyanis embereket emelt fel és ejtett el a Magyar Párt alakulása előtt, ez az önszobozta Mussolini karrikatúra, generális főtitkár és texasi tollbajnok, alkalmat les arra, hogy engem leterítsen. Oka erre, hogy talán bennem látta az első embert, aki sem kényelemszeretéből, sem félelemből, sem egyéb mindennapi okból, nem tűröm el minden jó közügyet kályuba juttató durva diktátoroskodását, amely rendszerint szóval és tollal való ordítózásban merül ki, a mai farsadt idegeket „laissez faire” alapon félretolja az ő mindenütt való érvényesülésének útjából.

Perédy azonban a vadiesen is kocapuskás, mint ahogy gyenge dilettáns mindenütt, főhivatásától, az újságírástól kezdve. Így a legjobb való leterítés alkalmát is rosszul választotta ki és bármennyire is mérgezte meg nyilatát, amelyek hacsak karcosnának is, halálos sebet ejtsenek — mondjuk, hogy véletlenül, de a részére legrosszabb alkalmakkal szította el állandóan mellényzsebében nördött negyvenkeetes ágyúját.

Ha átnézem legújabb néhány hónapos publi-

cisztikai írásaimat, talán keresve sem találók olyanvira faji magyar szellemről áthatott és magyar nyelv és kultúra propagáló cikket közöttük, mint éppen a Napló karácsonyi számában közölt és Perédy György által az ordító tanyára cipelt és ott nyilvánosan elégetett írásomat.

Aki a cikket olvasta, vagy olvasni fogja, igazat fog nekem adni.

De nem fogja Perédyt helyeselni a legkisebb mértékben sem még az a legkisebb, de valamelyes intelligenciával még bíró olvasó sem, aki cikemből csak azt a kiragadott és tendenciózusan megcsontított három négy mondatot olvassa, amelyekért Perédy engem a népiélet lincsbíróvága elé hurcolt.

Ki tagadná, látó magyar ember, hogy az erdélyi magyarság új orientálódása az új államban még nem jutott el a termékeny építőmunka révéig, hogy még nem sikerült az erdélyi magyarságnak a jól megszervezettség, saját helyzetének alapos megismerése és a komoly és alapos célkitűzések hasznos és egyetemes hatású organizálásáig eljutnia. Hiszen csak most épülnek ki a keretek, a párttagozatok. Mennyi munka van még hátra addig, amíg a most összegyűjtendő energiák a hasznos munka irányába terelődnek.

Ennek a munkaszervezetnek azonban nem ter-

rorisztikus alapon kell felépülnie, ehhez nem egy-két diktatórikusan terbelt ember hangszórása, „Figaró itt, Figaró ott”... módjára denütt egy-két krautaudrukkal és néhány kurjantással való megelégedése. Ehhez kitavós és alapos munka kell, amelyben minden vezetőnek a maga helyén vegyen részt.

Alom azt a megállapítást is és a közlésből sem cáfolható meg, hogy az erdélyi magyar nép gazdasági helyzete az impaváltozás következtében még nem meg végzetesen, amint magam kifejezem: gyar földműves nép és munkás anyagi észrevehetően nem foglalkozott meg. Percé állítja, hogy a földművelő magyar nép vagy zete rosszabbodott, hiszen még tart a földjavára billent háborús konjunktúra. A várakás viszonylag nem került rosszabb anyagzetbe. Hogy az építőiparnak a nyugati várváló pangása átmeneti bajokat okoz, az nciálisan magyar csapás.

A magyar intellektuel középosztály káfját magam is szomorúan konstaltam. Csak megtoldja feleslegesen. De ő sem jelöl magyar intellektueleknek arra, hogy visszazár előbbi pozíciójukat. Nem, mert sajnos, ilye nincsen, a mult telé. De van egy: a jövő felé inkább közgazdasági irányban orientálódó, sebb, politikai változásoktól függetlenebb ké sági ágazatokban, művelt középosztályként helyezkedés.

A lehetetlen helyébe a még lehető k ajánlása és a máris meginduló szerencsés f vizsgálkeltó megállapítása: ez az én ellen hegyezett másik vádpont.

Mint ahogy vád az is, hogy nem tudogingottnak az erdélyi magyar nép helyzetét még megvannak értékei, kulturális és ságiak (Perédy ezt tagadja?), amelyeket kon és a jövő generációra átvenni kell, hogy a dencia be ne álljon. Evégből a jövőben fo san kell vigyázni a magyar iskolára, tanul velődjék, amennyire csak lehet, még az iske tul is a magyar földművelő gyermeke i oktatást is kell neki teremteni, hogy minél vebben gazdálkodjék. Ezt írtam és a tetejé hogy: „a saját anyanyelvén mo rezhető műveltségén kívül rom kell tudnia annyit, hogy: el ne adhass.

Itt, ezen a ponton süti el Perédy a vil ses ágyút és olcsó sovíniszta szöveakkal cialja a Magyar Párt alelnöket, akinek nem m el szemére vetni román nyelvismeretét. (Úgy joggal német, francia, vagy angol kénnek vezethetett volna.)

Ezen a ponton is nyugodtan állom a Perédyt pedig és az általa esetleg megtéves ket — bár alig hiszem, hogy ilyen akadna, alább a közönség intelligenciájáról jobb vél nyel vagyok — emlékeztetem arra, hogy s tanultak annyian és annyit angolul Németors mint éppen akkor, amikor a „Gott strafe Er jelszó minden lehető és lehetetlen helyen di világháború alatt. Még Perédy is, sőt az d To is, tisztelt Főszerkesztő barátom, több l venne, ha ilyen inektivkát megírása helye fűtött energiája egy részét és erre fordított néhány román nyelvécke vételére fordítaná vesebb leckét kapnánk románú mi magunk több román leckét nénk.

A Magyar Párt programjában pedig oly gativum nincs benne, hogy románul tanulni az eszmét felvetni nem szabad. Inkább t valamit románul az a szatontai, vagy szalár gyar földműves és hozzá be ezt a tudását a gyar Pártba és tegye vele magát hasznossá r ügyekben, minthogy kurucos, büszke elzárk — valójában ezzel leplezett lustaságból — akarja ismerni a román nyelvet, de belépjén

Apolló mozgószínház

Csütörtök — péntek

Ha a hercegek házasodnak

Nagy társadalmi dráma 6 felvonásban.

Főszereplők:

Harry Lidtke, Alfred Abel, Mary Cristians.

roán pártba, amely a minden áron való romans rendszerét hozta ránk.

Ha vállalom magyar program-pontomul a román is tanulást. De irtam és ezt Peredy tudat elhallgatta, hogy a magyar gyerekek a tantervezébb módon tanuljon meg a magyar iskolában magyarul, ez életére elég alapossággal.

A magyar paraszt nemely rossz tulajdonságai megemléscéért is vállalom a felelősséget. Vajon hogy jellemezne őszintén Peredy a szalontai szegények szakértő hajduvezéreknek azt a gesztusát, hogy a községi tanácsosi tál lencséért a manipulátorktól eltántorodtak? És kérdezze meg tőle közadakozó kedvüket a legtöbb paptól és papnól.

Magam ugyanis a tájékozottságot nem lapoztató propaganda körutakon, hanem egyházi-iskolai gyűléseken és hivatalos aktákból szedtem. Ha kivételek vannak — és hogy vannak, azazsaló tény — ez nem jelenti, hogy az átlag többségben bizony nem hiányoznak a magánéleti mai helyzetben megkívánt szociális érzékek. A magyar paraszt igenis intelligens, nem tagadtam. Ez azonban még csak kultúrasság és nem a megszerzett kultúra maga. Ezt a megszerzett kultúrát nem a francia, de még inkább a svéd és dán kultúrától, ha áttelhetnők az intelligensebb, kultúrálag fogékonyabb magyar parasztra, az a mai életben életbevágó szerencse volna.

A magyar nép megbecsülésének csökkenése — tény, de csak részben nyugsziki saját elvárásokból való eltántoríthatatlanságunk hűtén, legelőször alapítván és jogtalan, sovinszita gyűlölet-kadók. Az ezen való segítés magyar feladat, és nehéz, de mindnyájunké.

Így nem védőbeszéd, csak „szándékosan” írtam és félremagyarázolt szavaimnak helyreállítását az előtt a publikum előtt, amelyek karácsonyi cikkemet nem olvashatták. Mert aki olvasta, az egyetlen magyarázó szót sem kell mondanom Peredynek pedig, aki velem szemben — mindig csak vöröset lát, aki ellenem mindig csak hiába akarnék színeket elemelni. Kérni fogom azonban legközelebb a Magyar Szalon vezetését és választmányát, hogy a jövő évi illetékes módon állapítsa meg, hogy karácsonyi cikkem Magyar Párt-ellenes cselekedet volt. De ugyanezt tegye meg Peredy támadóval szemben is. Nem a személyek fontos, hanem a jó magamat például nem a személyek, hanem a tartott eddig a Magyar Pártban, hanem az, hogy az együttműködésnek lehetőségei, az ellenkezőt a Magyar Párt munkaképességei miatt megállapítsuk és minden akadályt elhárítsunk az elől, hogy a magyar energiák és tehetségek kizárólag a magyar ügy előrevitelére használjanak.

Be kell állítani sem akarom itt ez alkalommal a működését a közéletben. Az enyém arányos rövid nagyváradi lététem óta nyitott könyvem, hiszen kívül néhány hivatalos akta fel a mi-nyomokig és agrárhatóságokig és néhány meg-nyitott magyar épület, egyházi- és iskolai birtok, amelyeknek szerény egyéni akcióim mellett, az soha sem vállaltam, mint amennyire ma-tyon képesnek hittem és nem értemtel ahog, hogy lennütt azzal mentegessem a sikertelenséget, és más irányú működéseim miatt nem fektüdhettem bele a munkába itt.

Életem megnyugtató a támadással szemben, egyetlen és legnagyobb bűnömül karácsonyi ünnepet pétezi ki ez az önmaga által kinevezett „brendü magyar”, aki az általános gondviselésre osztotta ki magának ebben a városban mindenütt mindent olyan hangosan tesz, hogy az általa okozott zajtól a csendes munka folya-mindenütt lehetetlenné válik, ahová őt sze-veje viszi, szerencsése, amely szintén kizá-rog és csak az ő oldalán van.

Kissé hosszúra nyúlt észrevételeim közléséért ezt Főzserkész barátom, fogadd ismételt kö-nyvem kifejezését, amellyel maradtam igaz hived

Dr Czegledy Miklós.

Erre a kérdésre holnap vissza fogunk térni.

Serepes
vágott virágok
virágmunkák legszebb kivitelben és
legolcsóbb árban
Szabó Béla
virágüzletében — Sas-palota.

A főügyész beadványban készül tiltakozni az általa törvénytelennek deklarált költségvetés ellen

A költségvetéssel tegnap éjszaka dr Bucico Coriolan polgármester Bukarestbe utazott. A költségvetés kiadási oldaláról, mint megírtuk, előzetesen Veress Béla főszámvevő 31 millió lejt törlött. A sürgős és nagyarányú munkát alighogy az utolsó pillanatban befejezték, a polgármester már vitte is az okmányokat. A tanács tagjai így bővebb betekintést nem is nyerhettek az iratokba, amelyek, mint munkatársunk előtt dr Mangra Demeter főügyész kijelentette, a tanács jóváhagyása nélkül, törvénytelenül kerülnek jóváhagyás végett a miniszter elé.

De kifogásokat készül emelni dr Mangra Demeter főügyész azért is, mert, mint mondotta, a költségvetés összeállítását a törvény kizárólagosan a tanács hatáskörébe utalja. A költségvetésbe tehát a pénzügyi bizottság tagjai teljesen szabálytalanul folytattak be. A közöskirat valódiságának fontos kelléke hiányzik az esetben, hogy a dec. 29-én éjjel befejezett költségvetés nem volt a törvény által meghatározott módon tíz napos közszemlére téve, hiszen az írógép

azonnal Bukaresztbe vitték. Megírtuk, hogy a város polgársága a pénzügyi bizottság három delegáltja folytán előzetesen belefolyt a költségvetés összeállításába, holott arra joga nem volt és ilyen jogot nem is vindikálhatott magának, de a kész költségvetéshez nem fűzött hozzá észrevételeit a kiűgésztes elmaradása miatt. A törvény pedig éppen erre biztosít alkalmat a város minden polgárának, legyen akárki is az.

Dr Mangra Demeter főügyész kijelentette előttünk, hogy a költségvetés összeállítását és felterjesztését, a budget ki nem elégítő tárgyalásait a legnagyobb mértékben törvénytelennek tartja és abba bele nem nyugszik.

— Beadványt fogok elkészíteni, — mondotta dr Mangra Demeter főügyész — amelyben a leghatározottabban tiltakozni fogok a törvény teljesen figyelmen kívül tartásával meghozott költségvetés ellen. A város főügyésze vagyok, de nem is tudom, hogy mi foglaltatik abban, hiszen én a költségvetést csak a hírlapokból ismerem.

A szalontai sziguranca-főnök felesége öngyilkos lett és a golyó férjét ölte meg

Szerdán, a déli órákban, megrendítő és nagy szenzácót keltő családi dráma történt Nagyszalontán. Fotti Benoit, a szalontai sziguranca főnök és különváltan élő felesége a véres tragédiának hősei. A sziguranca főnökének különváltan élő felesége tegnap Szalontára érkezett és arra akarta rábírní urát, hogy lépjenek újból közös háztartásra. Kért, rimázkodott és amikor látta, hogy urában nincs meg erre a hajlandóság, az asszony revolvert rántott és maga ellen fordította. Fotti odaugrott feleségéhez, hogy öngyilkosságában megakadályozza. Ebből azután kettős dráma lett. A fegyver golyója az asszony csipőjét fúrta át és behatolt a sziguranca-főnök gyomrába, aki két óra múlva meghalt.

A szalontai családi drámáról az alábbi részletet adjuk:

A szalontai sziguranca főnöke, Fotti Benoit, évek óta különvált régi feleségétől és egy szalontai származású szép hölggyel élt együtt. A sziguranca főnök felesége több ízben kísérelte meg, hogy férjét jobb belátásra bírja és a régi házasságot újból helyreállítsák. A főnök azonban erről hallani sem akart. A felesége többször Szalontán járt és panaszkodott, hogy férje teljes nyomorban hagyta és így nem élhet tovább.

Tegnap az asszony újból Szalontára érkezett és a Központi szállodában vett lakást. Egy levelet küldött férjének. Arra kérte, hogy azon-

nal keresse fel, mert nagyon fontos ügyben szeretne vele beszélni. A főnök, úgy látszik, megérezte a veszedelmet, mert előbb nem akart elmenni a szállodába, később mégis engedett a felesége unszolásának és felment hozzá.

Az asszony tragikus jelenetet rögtönzött, a földre vetette magát és kijelentette, hogy öngyilkos lesz, ha férje jobb belátásra nem tér. Fotti igyekezett menekülni a veszedelmes helyzetből és azt ígérte az asszonynak, hogy minden rendbe jön, csak most menjen el. Határozott ígéretet azonban nem adott, hogy visszaveszi az asszonyt.

Az asszony revolvert rántott és maga felé fordította. Fotti odaugrott a feleségéhez, hogy megakadályozza az öngyilkosságot és a dulakodás közben a revolver elsült.

A golyó az asszony csipőjét furta át és behatolt a sziguranca főnök gyomrába, aki élettelenül zuhant a földre.

A dulakodás és revolverlövés zaja odacsodította a szálloda személyzetét, akik feltörték az ajtót. A szobában rémes látvány tárult elbük.

Az alacsony termetű sziguranca főnök, aki mindig borkabátot hordott, most borzasztóan eltorzult arccal a földön feküdt és sebéből vastagon ömlött a vér. Az ágyon ott feküdt a súlyosan megsebesült asszony is.

Azonnal mindkettőjüket a községi kórházba szállították és bekötötték. Fotti Benoit sebe azonban olyan súlyos volt, hogy két órai kínlás után meghalt. A felesége is nagyon súlyosan sebesült meg, de nem életveszélyesen.

Hogyan történt a véres családi dráma

A szalontai drámáról a késő esti órákban a következők jobb részleteket kaptuk, amelyek az esetet némileg másképpen írják le, mint azt az első, még nem pontos értesülésünkben megírtuk.

Tegnap este érkezett meg Szalontára Nagyváradról, ahol négy-öt napig tartózkodott, Fotti Benoit sziguranca főnök felesége, akivel valószínű van. Az asszony a Central-szálloda 7-es szobájában vett szobát és a délelőtti folyamán levelet küldött a sziguranca főnökhez, hogy jöjjön fel hozzá, mert különben öngyilkos lesz. Fotti sziguranca főnök valófelben lévő felesége, Ecaterina Fotti 24 esztendő, feltűnően szép nő volt, akinek állítólag egyik regátbeli mulatóból emelt magához a sziguranca főnök. Ami-

kor Fotti Szalontára neveztek ki a szigurancahoz, magával hozta a feleségét is, de az asszony hír szerint, itt is kicsapongó életet élt és ez volt az oka annak, hogy a férje megindította a válópert. Az asszony Jassiba utazott és ott is lakott, a főnök pedig közös háztartásban élt egy fiatal szalontai leánnyal, Kiss Irénnel.

A sziguranca főnök előbb nem akart felmenni feleségéhez a szállodába, majd a második levélre Chirla sziguranca ügynökkel felment a felesége lakására. Délelőtti 11 óra után érkezett oda. Rövid ideig beszélgetett a feleségével, a sziguranca ügynök jelenlétében, azután elküldötte onnan az ügynököt.

Hogy mi történt a szobában, még nem lehet

Heymann szinkör.

HABSBURG MIKSA

Monumentális remekmű 10 felv.

Ma, csütörtökön
utoljára:

Péntek, szombat, vasárnap **Elvesztett feleség.** Péntek, szombat, vasárnap

Leszállított helyekkel

Lili Dagoverrel

Leszállított helyekkel

megállapítani, csak a lövés zajára lettek figyelmesek. Amikor a személyzet a hetes számú szobához rohant, akkor nyílt fel az ajtó és a halálosan megsebesített Fotti a folyosón a földre zuhant.

Eddigi megállapítások szerint az asszony magára lőtt egy revolverrel, amelyet valószínűleg Jassiból hozott magával. Nehéz szolgálati brovning volt, amelynek golyója áthatolt a nő csipőjén és a mellette álló Fotti Benoitot oldalát érte s a golyó behatolt a hasüregbe.

A súlyosan sebesült embert, ugyiszintén az asszonyt is, beszállították a kórházba és egy óra múlva már odaérkezett dr. Pop Sándor sebészorvos is Nagyváradról, aki dr. Cosma és dr. Kuch ottani orvosok segítségével megoperálta a szíjragacsfontókat, azután a feleségét is.

Komolyabb operációt a férfin már nem lehetett végrehajtani, mert beállt az agónia, mi-

korára a sebészorvos kiérkezett.

A szerencsétlen ember majdnem az utolsó percig eszméleténél volt. Ágya mellett ott voltak Campianu királyi közjegyző és N. Ste Jakab, gazdasági tanácsos, akikkel még tudott beszélni a halálosan megsebesült ember.

— Látjátok, így kell nekem meghalni! — mondotta nekik.

Azután elmondotta, hogy a felesége öngyilkos akart lenni és ő véletlenül lett az áldozat.

A két ur előtt vagyonáról szóbelileg vétenedelkezett Fotti Benoit. Minden vagyonát, készpénzét és lakásberendezését Kiss Irénre hagyta.

Délután háromnegyed négy órakor borzasztó kínok között szenvedett ki.

Megoperálták a megsebesült Ecaterina Fotit is, aki valószínűleg hamarosan felépül.

A magyar kormány diplomáciai lépést tett Bukarestben az árvízkatasztrófia miatt

Bukarestből jelentik: A magyar kormány diplomáciai lépést tett a román kormánynál az árvíz ügyében a bukaresti magyar kövél útján, mert a magyarországi árvízkatasztrófia okának azt tartják, hogy a Körösök felső folyásánál a román hatóságok nem tették meg a kellő intézkedéseket, sőt a mi ennél sokkal súlyosabb, a román hatóságok a keletkező árvízveszedelemről nem is értesítették a magyar hatóságokat. A magyar kormány ezenkívül valószínűleg a Népszövetséghez fordul panasszal és nemzetközi bizottság kiküldetését fogja kérni a katasztrófia kezelése érdekében, illetve okainak megállapítására.

Egyébként a magyarországi árvízveszedelem központjában ma is a békésmegyei Vésztő áll. A Sebes-Körösnek tegnap újabb egy méteres áradása következett be, amely még ma valószínűleg eléri Vésztőt. Hogy aztán ezt az emelkedést pótgátakkal fogják-e tudni kivédeni, az a jövő kérdése. Vésztő környékén eddig is két méterrel emeltek a gátakat s ez a hevenyészett felső építmény is legtöbb helyen szivárog s peremétől a víz színe mindössze 80 centiméterre van.

Néhány nappal ezelőtt, mikor már nyilvánvaló volt, hogy Veszton csak gyors és energikus intézkedés segíthet, gróf Wenckheim Lajos, akinek Vésztő határában nagy uradalma van, felke-

reste az armentesítő bizottságot, hogy semmi kifogása az ellen, hogy ha az ötezer holdas birtokára bocsátják rá az árvizet, mert saját birtoka természeténél fontosabbnak tartja, hogy Vésztő megmeneküljön. A gróf ajánlatára Vésztő-lőtt meg is nyitották a gátat, de a vasuti töltés útját állta a víznek, amely így nem árasztotta el a Wenckheim-uradalmat egész területét, hanem váratlanul Vésztő ellen fordult és a községnek a Körösön teli részét rohanta meg.

Allandóan árad a Tisza is. Legnagyobb áradása Rakamaznál és Tokajnál van, ahol a víz magassága még az 1888-as árvíz magasságát is meghaladja, Tiszadadánál, ahol hatalmas jégtorlasz állja útját a víz lefolyásának, tűzértség lövi a jeget.

Kolozsvárról jelentik: Most érkeztek be az elöntött területek kárjelentései. Ezek szerint Szilágymegyében a kár meghaladja a husz milliót. Különösen nagy pusztításokat végzett az árvíz Szilágysomlyón. A kiöntött Kraszna és a Maguráról megindult áradat elzárta a lakosságot a menekülés elől. A katasztrófiának meg lehetősön sok halottja van. A széplak-szilágysomlyói vasutonalat öt kilométernyi hosszúságban elmosta az árvíz.

Aradról beérkezett hírek szerint a víz apadása még nem kezdődött meg.

Egy nagyot vágott a mondóka végén a dobba és ment tovább. Újból előről kezdni. Mentek utána az emberek és csóváiták a fejüket. Mindenki a saját adójára gondolt, arra, ami nincs kifizetve, az egyre jobban kevesbedő jövedelemre, amelyből megélni is alig lehet, a könyörtelen adóprésre, ma az én lakásom, holnap a te boltod előtt ütik meg a dobort...

Félóra múlva a Piata Regina Maria (Bémer-téren) perdült meg a dob. A dobos bekiáltotta Nagyvárad egyik előkelő orvosának a nevét, hogy adó felében egy sezongot el fognak bocsátani. Mikor a végrehajtó megjelent a lakásban, az orvos nem volt otthon, a közegek nem vártak és a fél város tudta már, hogy az orvosnál árvereznek.

Igy test a mi közgazdasági életünk az Ur 1925. esztendejének utolsó napján.

Ha bármint gyorsan és előnyösen el akar adni, adja bizományba Sternberghez, Reg. Ferd. 14.

NŐI HÓCIPÓ 500 lctól
kapható
REICHARD és fia cégnél

Wimpassing
sár- és hócipők a legjobbbbak!
a talpon látható piros „Wimpassing” védjeggyel

Gummiharisnyók, sérokkók, haskók,
„Mugica” Str. Nicolae Iorga (Zsida-ut.)

Bőr-ridikülők névli olcsó árban
DOR-ban, Calcea Reg. Ferdinand

A HEYMAN-SZINKÖR

szilveszteri kabarejban fellépnek:
Zöldhelvi Anna Tompa Béla
De Iok Aranka Páger Antal
Hollós Juci Lengyel Vilmos
Benes Ilona Dr. Barna Antal
Stoll Béla Galambos Elemér
Dr. Guttmann Miklós

A műsor a legújabb kislek, dalok, táncok, tréfák és bohózatokból lett összeállítva. Kezdeté éjjel 11 órakor Jegyek előre válthatók a Heyman-szinkör pénztáránál.

ALAPÍTOTTATOTT 1903.

STERN ADOLF

electrotechnikai vállalat

Viahu, a (Szt. János)-utca 20. Telefon:

Villamos világítás
Villamos izzó csengők
Villamos motorok
Izzó csengők
Telefonok
Villámhárítók

Ielszerelés, nagy raktár
Villamos csillárok
Billező lámpák, vasalók, fűtő
Tungsram-izzók.

A Dorian filmszínház

szilveszteri és újévi nagyműsor

Ma, csütörtökön 5, 7 és 9 órakor

Nyugtalanvért asszonyok

Erkölcstaj a mai házasságok korából.

A főszerepben: Doris Kenyon.

Dorian-film!
Hatalmas lövészeny. — Varieté előadás. — Egy ház. — Egy férfi, aki elrabolja saját feleségét.

Ma este 11 órakor

nagy szilveszteri műsor

14 kacaglaló felvonás

Éjszélkor malacsorsolás, továbbá 10 üveg pezsgő és 10 üveg bor kísorsolása.

Holnap, pénteken 3, 5, 7 és 9 órakor

Nyugtalanvért asszonyok

Jón!

Énekek éneke

Póia Negrirel.

A Magyar Párt és a zsidóság

Kolozsvárról jelentik: Mint ismeretes, a nagykárolyi zsidóság egy része lakotta a zsidó nemzeti-pártot. Többnyire indokolták az alakulást, hogy a Magyar Párt a zsidóságot nem tesz semleges magyar-párti körök ez ügyben közöző nyilatkozatot tették:

A vonatkozó kijelentés cáfolatára nincs is szükség. Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a Magyar Párt több mint állást a reakciós és anakronizmusok ellen. Utalhatnánk Ugronra, a Magyar Párt elnökének néhány előtti az egyik brassói napilapban közölt nyilatkozatára, amelyben élesen elutasítja az erdélyi propagandáját. Nem utalhatnánk Jakabffy Elemér dr. utamára Magyar Párt alakuló gyűlésén történt terjedelmes beszédére, melyben elismerte a zsidóság jogait, és hivatkozhatnánk Willer József dr. beszédére, amelyben a zsidóság jogait határozott álláspontot, Ezenkívül elismerjük Barabás Bélának, a nagygyűlésen elhangzott manifesztumának tartalma Erdély egészére előtti ismeretes.

ÚJDONSÁGOK

Új a francia Akadémián

Nagyváradon a botrány középpontjában

Bukarestből jelentik: Az Akadémia plenáris ülést 10-én tartott, lelkes hallgatóságban Regnard báró tartott felolvasást az eredetéről. A felolvasás végén egy fiatal Paul nevű fiatalember, ki Nagyvárad származott el, megtámadta a bárót, és ő kísérleteit ismertette és azokra el.

A báró hidegvérrel csak ennyit mondott az ember nincs eszénel, egy szék, ki nekem asszisztált. A jelenlevők a fiatalembert lefogták és elmentették a szállították. A fiatalembert a városi váradon van és szép fiatal

A pénzügyigazgató nem fogad el újévi adót, sem a tisztviselőket. I. Vasilescu pénzügyminiszter úr felkéri a kereskedő világot az újévi alkalmával álljanak el ajándékozásától, mert ez nem fér össze az ő feladatával és a szabályok tiltják.

Neveztek a törvényszéki szekcióinak. Január elsejétől kezdve négy szekciónak el a pereseket a törvényszéken és az ítéletórában. A legfőbb igazságügyi tanács el Stancescu István táblaelnök vezetésére a négy szekciónak elnökéül kinevezte: Dumitrescu Albert jelenlegi székelnököt, Popoviciu Constantin tanácselnököt, Szöllőssy Gyula dr. és Predovicu Ion tanácselnököt. A tábla két szekciónak elnökei: Stancescu István és dr. Ilie Andor tanácselnök. Az ügyosztályok elnökeinek kinevezésére a tábla két szekciónak elnökéül kinevezte: Stancescu István és dr. Ilie Andor tanácselnök. Az ügyosztályok elnökeinek kinevezésére a tábla két szekciónak elnökéül kinevezte: Stancescu István és dr. Ilie Andor tanácselnök. Az ügyosztályok elnökeinek kinevezésére a tábla két szekciónak elnökéül kinevezte: Stancescu István és dr. Ilie Andor tanácselnök.

Illos a tisztelőknek politikáit. Bukarestből A Dimineata értesítése szerint a hadsereg egyik legutóbb kiadott rendeletében eltiltja a tisztelőknek politikai és közéleti tevékenységük részvételét.

Összehívták a koronatanácsot

Bukarestből jelentik: A király csütörtök délelőtt 11 órára Színházába a koronatanácsot összehívta. A tanácskozáson részt vesznek a kormány összes tagjai, azonkívül meghívást kaptak az ellenzéki pártok vezetői: dr. Maniu Gyula, Michalache, Averescu és Jorga.

* Schiff Ervin dr-t a berlini egyetem tanárává nevezték ki. Egy kiemelkedett és mindenki előtt csak természetesnek talált tudományos karrier érkezett el most újabb, fényes etapjához. Schiff Ervin dr-t, a nagyvárad színházának kiváló orvosát a berlini egyetem magántanárává nevezték ki. Schiff Ervin dr-nak már eddig is megkülönböztetett és előkelő pozíciója volt a tudományos világban és a fiatal, de már európai hírnévű orvos nevét az első között emlegették. Most, hogy az a nagy kitüntetés érte, hogy a világhíres berlini egyetem magántanára lett, ez tudományos kutatásainak és orvosi képességének méltó elismerése. Schiff Ervin dr most Nagyváradon tartózkodik édesapjának, a nemkülönben kiváló Schiff Ernő dr főorvosnak látogatására jött, aki múltán lehet büszke mindkét fiára.

A koronatanács összehívása a fővárosban szenzációként hatott. Politikai körökben a legszélsőségesebb találgatások kaptak lábra, de senki sem tudja magyarázatát adni, mi lehetett az összehívás oka. Kétségkívül a politikai helyzet döntő fordulatáról van szó.

* Újév napján tartják meg a nagyvárad festőművészek irodalmi délutánját. Nagyvárad közönsége érthető várakozással tekint a várad festőművészek nyitó jelentő irodalmi délutánjára, mely nem Szilveszterkor, de újév első napján, pénteken délután hat órakor lesz a Heyman-kert külön termében. A festőművészek nagysikerű kollektív kiállításának miliojében tartják meg ezt az irodalmi délutánt, melynek programján énekszáma, vers, szavaltat, humoros előadás, zongoraszáma s. szerez. Fehér Dezső prólógusát Lengyel Vilmos színművész adja elő, Págerne Gaisler Lola énekel és zongorán Weisz Reskó kiscséri, Marót Annie Ady-verseket ad elő, Peredy György tréfas felolvasást tart a kiállításról, Weisz Reskó önálló zongoraszáma után pedig Ruth Klára és Tabéry Géza saját verseiből olvasnak föl. A péntek délutáni irodalmi előadason belépődíj nincs. A kiállítás programjának ára 20 lei. Minden program egyúttal sorosjegy is a később ki-sorsolandó képekre és szobrokra.

* Felhívás az iparosokhoz! Értesítjük városunk összes iparosait, hogy amennyiben évi forgalmuk 200.000 lei meg nem halad, 1926 január 10-ig kérhetik, hogy forgalmi adójukat általános összegben fizethessék. Ilyen, ehhez szükséges kérvényminta az Ipartestületnél bárkinek is rendelkezésre áll, Az Ipartestület elnöksége.

* Balogh János halála. A régi magyar Biharvármegye életének jellegzetes egyénisége, a hivatali kötelességtudás mintaképe volt Balogh János Biharvármegye egykori tiszteletbeli főjegyzője. Adott szívű, kedves, nyílt szavú öreg úr, aki az impériumválasztásig ott volt íróasztala mellett, előtte hatalmas aktakötegek és látta el változatlan ügybuzgalommal a maga reszortjának ügyeit. A román uralom a már hetven esztendő felé hajló öreg urat is felállította íróasztalától. Előrehaladott kora miatt már nem folytatta azt a munkát, amelynek olyan derék robotosa volt. És Balogh János is öreg napjaira az igen csekély nyugdíjának sovány kenyérrel tengette jobb és szebb sorsot érdemlő életét. Egy ideig Nagyváradon élt ez a szomorú, magános ember. Majd rokonai, régi jó ismerősei közé vonult és ott érte most a halál. Balogh János elhunyt a élet részvételt keltett egy a megyében, mint Nagyváradon, ahol még jóbarátai élnek. A régi tisztviselőnek legistább típusa szállott vele sírba.

* Mészárosüzletek zárórája újév és vizkereszt napján. Tekintettel arra, hogy a zárórái törvény az újév első napját, valamint a Vízkeresztet szigorú zárórára kötelezi, felhívjuk városunk polgársága figyelmét, hogy husszükségletet csütörtökön, illetve január 5-én, kedden szíveskedjenek eszközölni. Tisztelettel a Husiparosok Szindikátusának Elnöksége.

* A Géptulajdonosok Szövetségének tisztikara. A Nagyvárad tegnapi számában közöltük a Géptulajdonosok Szövetségének megválasztott tisztikarát. Pár név a listából kimaradt, azt most közöljük: Védnök Vasca Teodor, társelnök Kiss Akos mérnök, kasszafelügyelő alelnökök Jóska Károly, Váncsa Aron, ügyész dr. Turla Miklós, ügyvezető Voszka Ferenc.

* Hármacskában Hollós Juci, Petrőczy Aliz és Tóth Elek énekelnek és táncolnak.

* A fodrászok szindikátusa az új árakat 1926. január 1-től a következőkben állapította meg: Beretválás 15 lei, beretválás fésüléssel 18 lei, hajvágás géppel 25 lei, hajvágás ollóval 30, női hajvágás 30, mindennapi borotválás 375, négyszer hetenkint 240, háromszor hetenkint 200, kétszer hetenkint 140, 10-es bérletjegy 150 lei. Minden más munka külön díjazandó.

Ma este 9 órai kezdettel
a Grafikai Munkások nagy
Szilveszter-estéjé a
Gutenberg Dalkör közreműködésével a Kórh. Körben.

* Szilveszter éjszakáján meghosszabbították a zárórákat. Az államrendőrség titkári hivatala közli, hogy december 31-én este az elsőosztályú kávéházak, éttermek és bárók záróráját a Divízió parancsnokságától kapott rendelet alapján reggel öt óráig hosszabbították meg. A másodosztályú helyiségek záróráját három órában állapították meg. Mindenki, aki igényt tart a záróra meghosszabbításra, fizesse be a 300, illetve 100 lei illetéket a pénzügyigazgatóságnál és akkor a rendőrség kiadja az engedélyt.

* Goga Oktavian Nagyváradra jön. Január 11-én a Mária királyné színházban ünnepséget rendez a Cele Trei Crisuri irodalmi társaság a Vulcan József szobor-alap javára. Az estély kimagasló eseménye Goga Oktavian volt miniszter, országszerte ismert író előadása lesz. A rendező-bizottság az ünnepségre a város és megye társadalma vallás- és nemzetiségi különbség nélkül meg fogja hívni, hogy a nemes célt minél hamarabb elérhessék.

* Eljegyzés. Báthory Zsigmond kályhas eljegyzte Bihary Sándor szígyártó nevelt leányát, Badar Annuskát Nagyszalontáról.

Heyman-szinkör
Nagy gyermekelőadás Zsigmond-
val vasárnap d. e. fél 11 órakor.
— Helyárak: 5, 10 és 15 lei. —

* A színház Szilveszteri kabaréja csupa móka és bohóság.

* Nagyváradi színészek Szilveszteri kabaréja a Heyman-szinkörben. A Heyman-szinkörben Szilveszterkor a budapesti Apolló kabaré szenzációs sikerű tréfái és bohózatai kerülnek előadásra. Színre kerül A befőt, szinpad tréfa, játszó: L. Hollós Juci, Lengyel Vilmos; Oldboy szinpad tréfa, játszó Lengyel Vilmos, Stoll Béla, L. Hollós Juci. Főnök ur neje, vigjáték, játszó: Benes Ilona, Simon Évi, Galambos Elemér és Spitz. A gazdag műsor keretében fellép dr. Bauer Albert operaénekes, Zöldhelyi Anna, Tompa Béla, Páger Antal, Bellák Aranka, Stoll Béla, Galambos Elemér, Lengyel Vilmos magán-számokkal. Az előadást Guttman Miklós zongoraművész kíséri, kezdete 11 órakor. Jegyek előre válthatók a Heyman-szinkör pénztáránál.

* A perzsaszőnyeg-ipar óriási fellendését a Székely-féle szőnyegszövő műhelyben megtartott karácsonyi kiállításon tapasztaltuk. A minta, szín és munka precízebb, mint az eredeti szőnyegeknél. Híres szőnyegperzsaszőnyegeinek legnagyobb részét külföldre szállítja. Tudomásunk szerint a philadelphiai világkiállításra máris nagyban készülnek, mely tekintettel az Amerikában eddig elért eredményekre, bizonyára nagy sikerrel fog végződni.

* A színház Szilveszteri kabaréja csupa móka és bohóság.

* Vén diákból. A nagyváradi társulati női és fiú felső kereskedelmi iskolának fennállása óta végzett növendékei ez év Szilveszter estéjén a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben műsoros Vén diákbált rendeznek. Számos generáció, egyazon iskolának régen végzett növendékei jönnek ezen az estén össze, hogy az ifjúkori kapcsolatokat lelkes, vidám hangulatban felújítva, a mulatság tiszta jóvedelmének átengedésével, a jelenlegi szegénysorsu tanulók anyagi helyzetén könnyítsenek. A bál védnöksége a Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok elnöksége, iskolabizottsága és a társulati női és fiú felsőkereskedelmi iskola tanári kara. Elnöksége Blum Erzsébet, Golog Mária, Kardos Sándor, Krets László, Papp János, Szemere Miklós, dr. Szemes Ferenc, Weinberger Lajos. Rendezősége a társulati női és fiú kereskedelmi iskola volt növendékei. Kezdeté este 10 órakor. Belépődíj személyenként 100 lei. Családjegy három személyre 200 lei. Felülvezetése a jótékony célra tekintettel, köszönettel fogadtatnak.

* A nyomdászok Szilveszteri táncmulatságára — amely ma este lesz a Kath. Körben — sokaknak, az utca és lakásváltozások miatt, a rendezőség nem kézbesíthette ki a meghívókat, miért is ez uton hívatnak meg mindazok, akik a muliban meghívót kaptak. Rendezőség.

* „Habsburg Miksa” filmjét az igazgatóság, a kivételes nagy érdeklődésre való tekintettel és a közönség köréből felhangzott kívánságnak megfelelően, még ma este műsoron tartja.

* A színház Szilveszteri kabaréja csupa móka és bohóság.

* Perzsaszőnyeghez való külföldi fonál-áram a következők: selyem 800, vékony gyapjú-fonál 600, vastag legfinomabb gyapjú-fonál 500; angol felvett 380 lei kgr.-ként. Nagyobb vételnél nagy árengedmény. Tanítás díjmentesen. Minták mélyen leszállított árban. Székely Zoltán, Pictor Grogescu (Mészáros)-utca.

Szenzációs Szilveszteri est a Palace-kávéházban

* Hármacskánban Hollós Juci, Petróczy Alíz és Tóth Elek énekelnek és táncolnak.

* Adakozás. Néh. özv. dr. Várnai Ferencné elhunyt alkalmából az Agnók Otthona Schütz Albertné-alap javára adakoztak: dr. Sarkadi Lajos és neje 200, Ince Lipót és neje 200, Darvas Imréné 200, Sonnenfeld Adolfné 200, dr. Mihály Lajos és neje 200, Lichtmann Miksa és neje 300, Berger Gyula és neje 200 leit. Az összes adományokért hálás köszönetet mond az Elnökség.

Az Izr. Nőegylet elnöksége a múlt heti Leányzsur fénysikerén felbuzdulva, január hó 2-án, szombaton d. u. 5 órakor Fiuzsurt rendez a Royal-bufféban. Ez alkalommal házigazdák lesznek: Adorján Péter és Pál, Blum János, Blum László, dr. Balassa Dezső, Balkányi Vilmos, Bánréty Sándor, dr. Barta Imre, Barta László, Beck Károly, Engel Arnold, Engel Cornél, Farkas László és Béla, Fekete György, dr. Gál Gábor, Grosz Lajos, Gelber Sándor, Glück József, Horváth Imre, Horváth Géza, Herskovits Imre, dr. Heimann Béla, Illés József, dr. Jakab László, Kardos István, Kormos János, Kálmán Endre, Kálmán György, Kovács László, Kondor István, Kunda Andor, Kertész László, Kertész Tibor, László Béla, Láng László, Meer Pál, dr. Mezei Miklós, Mautner Tibor, Moskovits Ernő, Mezei Miklós, Némethi Jenő, Partos Endre, Révész Pál és László, Rosenberg István, Reményi István, Reichard Ernő, Stern Miklós, Stern Andor, Schwartz László, Schwartz Sándor, Spiegel, Sternberg Géza, Székely Dezső, Székely József, Török József, Váradi József, Zoltán Artúr, Ujhelyi Miklós, Ujvári Imre, Schleifer fi. vérek.

Az Izr. Leányvárháznak adakoztak: Néh. Fleischer Imre emlékére barátai, mint alapítvány 3000 leit, Klein Aron és neje emlékére gyermekei, mint alapítvány 2000 leit, özv. Weinberger Jakabné 200 leit, Agnók Otthona részére szintén 200 leit, Lengyel Istvánné 150 leit, Dreher-Haggenmacher sörgyár R. T. igazgatósága 600 leit, ugyancsak a nőegylet céljaira 600 leit, Reich Armin és neje édes anyjuk, Reich Sándorné halála évfordulóján 250 leit. Mindezen adományokat hálással köszöni az izr. nőegylet elnöksége.

* Hármacskánban Hollós Juci, Petróczy Alíz és Tóth Elek énekelnek és táncolnak.

Legelősből abona ma **Gambrinus étterem**
Strada Take Ionescu (Körös-utca) 1. szám.

Étlap és menü rendszer.

6 fogás ebéd-vacsora napi 50 lei

* Az összes modern kézimunkákról eredeti színes felvételen most jelent meg Bérczi D. Sándor-cég Budapest, Desewffy-u. 5. árjegyzéke, melyet kedves olvasóinknak szíves figyelmébe ajánlunk. A cég minden kézimunkáról a legnagyobb készséggel szolgál felvilágosítással, főleg, ha lapunkra li-yatkozni méltóztatnak.

* Egy vonalra 278 lei 75 bani, na 332 lei 50 bani, az összes vonal lei 50 bani a villamos-jegy ára. Meg a Hegedűs Hírlapirodában. Telefon

Darvas harisnyái legje

SCHWARTZ MARION legrégibb árúháza, Bul. Reg. Ferdinand (Rákó

* Megfagyott, szélről, hidegről sódott kezeket 3 nap alatt hófehér szolja a Liseron kézzimozító, István Apolló-drogéria.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Csütörtök este kivételesen fél Hármacskán, operett-dramái személymutató. Sorozat 110. Bérleten kívül.

Csütörtök este 11 órakor: Szilveszter. Sorozatszám 111.

Pénteken délután fél 3 órakor: Irtett, mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 110. Bérleten kívül.

Péntek délután fél 6 órakor: Irtett, mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 2.

Péntek este fél 9 órakor: Hármacskán, drámai személyzettel. B) bérlet szám 3.

Szombat este: Hármacskán, op-ság 3-szor, drámai személyzettel. Bérlet Sorozatszám 5.

A SZÍNHÁZI IRODA HÍREI

— Hármacskán. Ma, az év utolsó fel nyolc órakor a Hármacskán című irtett premijerje lesz, amelynek különge, hogy a prózái társulat legkiválóbb szék benne a főszerepet. De egyéb egész darab felépítése, mulatságos és jelenetét igényt tarthatnak a legszebb ösztönös sikerre. A Hármacskán Zöldhelyi Anna, L. Hollós Juci, Petróczy Alíz és Tóth Elek alakítják.

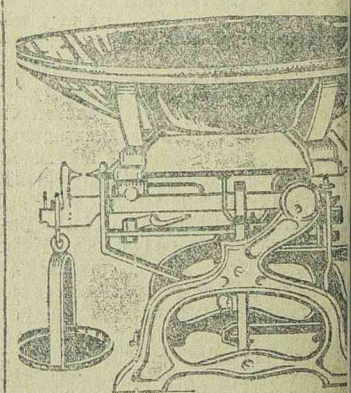
— Szilveszteri kabaré. Csütörtök zenegy órakor Szilveszteri kabaré le nek műsora a legszebb számokkal állítva és a színház valamennyi tagja részt vesz benne.

— A színház újéve. Péntek dé órakor a Dolly, fél 6 órakor a Lyon órakor pedig a Hármacskán kerül színpadra.

Heyman-szinkör heti mű

Csütörtök: „Habsburg Miksa”, 11 tállis remekmű 10 hosszú felvonás rész egyszerre. 11 óra után szilveszter baré.

Péntek: „Elveszett feleség”, 1 dráma. A főszerepben Lili Dagover.

FABRICA DE CANTARE SY
FLORENZ MÉRLEGO

Oradea, Strada Astra 6.

Gyermekmérleg kölcsön

Ócska rezel minden mennyiségben

Újévre megérkezett!

Porcellán edények

eredeti gyári árakban lesznek árusítva.

Valódi csiszolt üvegkészletek

teljesen felszerelve megérkeztek.

KOMLÓS TESTVÉREK

Gyári raktár — Nagykereskedés

Oradea-Mare — Nagyváradi

Strada Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 13.

TŐZSDE

Kr. est, december 30. Devizák: Páris 1060, Newyork 217.5, Milánó 884. 100 fr. frank 845, svájci 41, lira 903, di. Dollár 219, osztrák 31, magyar 31.5,

ch, december 30. (Zárlat.) Berlin 20812, Newyork 517 egyne- 2511, Páris 1960, Milánó 2086, 1.5, Budapest 7250, Belgrad 917, Bu- 59.5, Bécs 73.

NYILTÉR

dybecsü hölgyközönség szí- idomására hozzuk, hogy nóczy-utca 9. szám alatt szalonit nyitottunk. munkban a legujabb model- egy választéka áll vevő- önségünk rendelkezésére. Magda és Blumné.

lyer Lajos a maga, gyermekei, uno- dedunokai, testvérei, sógorai és roko- évében fájdalomtól földre suitva je- hogy a felejtethetlen hű feleség, sze- jó, gondos édesanya, nagy- és déd- ragaszkodó rokon

Blayer Lajosné

szül. Schwarcz Róza
ek 72-ik és boldog házasságának évében áldott jó lelket visszaadta a ntóiennek.
jobbletre szenderült földi maradvá- i. hó 27-én, a debreceni temetőben zták örök nyugalomra.
breben, 1925 december 28 án.

Gyermekei:

er Irén férjével Geiringer Károly- Blayer Béla nejjével Diósi Erze- Blayer Berta férjével Blayer Je- Blayer József nejjével dr Koliner tiellával, Blayer Ferenc nejjével Pol- Lillivel, dr Blayer Endre, Blayer argit férjével Guttman Andorrai.

Unokák:

inger Aranka férjével Lichtman Je- Blayer Józsiha férjével Sán- Imrével, Geiringer Marcsa, Geirin- Janos, Geiringer Vica, Geiringer ai, Geiringer Mátyás, Geiringer gy, Blayer László, Blayer György, er Piroksa férjével Faragó György- Blayer Boriska férjével Hecht árral, Blayer Kató. Blayer Anna.

Dédunokák:

man Laci, Lichtman Lillike, Fa- ragó Jutka, Faragó Klári.

MOZI

latósági intézkedés következtében a színházakba felső ruhát, kalapot, bo- esernyőt bevinni nem szabad.

APOLLÓ-MOZGÓSZÍNHÁZ

HETI MŰSORA:
törtök, péntek: „Ha a hercegek há- 10”. Nagy társadalmi dráma 6 felvo-
törtökön 11 órákor éjféli műsor: 14 kacagtató bulreszk.

Remélem

tudja már, hogy a „Palaco”-ban

VIZUMOZIAT DEUTSCH

a futár
Telefon 906.

ÓRÁK

ékszerek eladása, szak- szerű javítása a legkom- pükáltabbig

TISZAY-nál

Alexandri (Teleky)-u. 9.
Jutányos árak. Preciz munka

— „Ha a hercegek házasodnak” a címe annag az izgalmas kalandor-dramának, amely ma, csütörtökön mutat be az Apolló. Ez a filmudonság érdekes képet mutat be a leg- felsőbb társadalmi osztály különös életéből, amelyben éppen úgy előfordulnak a szőlhá- mosságok és a kalandorkodások, mint a többi rétegeknél. A dráma ragyogó kiállí- tása, a szereplő művészek nagyszerű játéka és a pompás rendezés az utóbbi idők egyik legszebb filmjévé avatják az Apolló udonsá- gát, melyben Harry Lídke, Alfred Abel és Mary Cristians játszik a főszerepeket.

— A Dorian-filmszínházban ma, csüt- törtökön lesz a bemutatója a „Nyugtalan- vérű asszonyok” című filmnek, amely izgal- mas képekben mutatja be a mai modern há- zasságok hiábát. Egy gyönyörű löverseny, egy égő ház és amikor egy férfi a saját fele- ségét rabolja el, ezek a film legszebb jelene- tei. A főszerepet Doris Kenyon alakítja. — Ma este 11 órákor nagy szíveszteri kabaré. Színre kerül egy 14 felvonásos vígjáték-mű- sor. Éjfélkor egy dő malac, 10 üveg pezsgő és 10 üveg bor lesz a közönség között kisor- solva.

DIVATRIDIKULOK nagy választékban
SZABO J. fésű áruházban, Sas-passage.

A munkakedv és munka.
Lehet-e a munkától a munkakedvet meghívanni, ha a műhely, vagy a munka- helyiség este rosszul és nem hielégítően van hivilagítva. Azért világítsunk jól és gazdaság, hogy a munkás jól és gyorsan tudjon látni, ez növeli a munkakedvet és növeli a munkateljesítményt.

OSRAM

MEDVE-FONAL

Meinl A. örökösei Wien gyártmányu
a legjobb fehér- és ágynemü

Apróhirdetés egy szó ára 4 Lei, vas-tag befutói 8 Lei, legkisebb hirdetés 10 szölg 40 Lei.

Oktatás

Német nyelvre s levelezésre méltányos díjazásért oktat felnőtteket vagy tanulókat egy német anyanyelvű old. tanító. Cim megtudható Strada Vlahuța (Szent János-utca) 13. sz. alatt, vagy az ort. izraelita iskolák igazgatóságánál. — 5817

Lakás

Több különbejáratú búszobákat és 1—2—3 szobás lakások lelépéssel átadó. Bővebbet Tarr ügy-néknél, Strada Ciorogariu (Uri-utca) 29. 5855

Két szoba, konyha, speiz azonnal kiadó, Str. Tudor Vladimirescu (Magyar-u.) 7. sz. 5856

Butorozott szoba a központban teljes ellátással, kőser koszt, házaspár vagy két fiatalember részére kiadó. Cim a kiadóban. 5850

Alkalmazás

Tiszteletes, jó bizonyítvánnyal rendelkező minde-nes leány kis családhoz felvétetik. Str. Cuza Voda (Szacsray-ut) 19.

Fiatal német és magyarul tudó urinő 5 éves kis leányával házvezetőnői vagy nevelőnői állást keres. Lehetőleg vidékre. Leveleket a kiadóban kér „Perfekt német” jeligére.

Megbízható főzni tudó mindenes keresek azonnalra, vagy 1-re, Strada Oituz (Lahner György-u.) 1. sz. 5796

Középkorú urinő házvezetőnői állást keres vidéki ur házába, a főzést is vállalom. Cim a kiadóban. 5836

Főzni tudó kisegítő szakácsnőt azonnalra keres Sonnenfeld Andorné, Str. Prințul Carol (Szilágyi D-utca) 6. 5839

Mindenes január 1-iki be-
lépésre felvétetik. Cim a kiadónál. 5818

Intelligens urinő házvezetőnői állást keres, esetleg gazdaságnak is elmegy vidékre. Rimanóczy-u. 7. szám, ház mesternél. 5848

Jó megjelenésű intelligens fiatalasszony, ki a háztartás minden ágában perfekt, házvezetőnői állást keres január 15-re vagy február 1-re magános ur embernél, kizárólag vidékre. Szives megkeresést a Hegedűs Hirlap-irodában kér „Videk” jeligére. 5852H

Középkorú intelligens özvegy magános urnál házvezetőnői állást keres. — Ajánlatokat „Özvegy 36” jeligére a Hegedűs Hirlap-irodában kér. 5851H

Géphiímzést vállalkoz és és rendes varrógépen olcsón tanítok. Kész fillé állandóan kapható. Cim: Str. Plevnei (Timár-utca) 8

Adás-vétel

Női télikabátba való szőszövet-eladó. Cim a kiadóban. 5778

Pultok, nagy műhelyasztalok, kis íróasztalok eladók. Cim Hegedűs Hirlap-irodában. 5732

Eladó házak, kocsma, bodege, fűszer, hentesüzletekkel. Magán- és bérházak 200,000-tól 8 millióig. Földbirtokok, szőlők kedvező fizetési feltételekkel. Toma Józsefnénél 9—11-ig, 3—6-ig Str. Tache Ionescu (Körös-u.) 21. 5678

Modern női szabá- szati tanfolyam

mely január 5-én kezdődik és 6 hét alatt a legkötelesebb angol francia női szabás elsajátítható! Felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy hosszú ideig tartó párisi és milánói tanfolyamom alatt szerzett szabási módszerem a legjobban beosztás szerint lesz betanítva. Bővebbet:

Fülep

nőidívatáson, Str. Djm. Cantemir (volt Beöthy Ö.)-utca 30. — Telefon 1000.

Ingyen Kap

**minden vásárló ja-
nuárban egy üveg
Premier Ambra
kölnivixet
az „Angyal” drogériában.**

**ASZODY-nál, Sas palotában
megkezdődött az újévi
cukorka-vásár**

Rimanóczy

Műbútor és Parkettgyár R.-I. Str. Clujului 117.
TELEFON 2-79 sz.

Irodabútorok, műbútorok I. és II. oszt. parketták, Fenyő és tölgy fűrészarúk. Bérvágás gaiteren.

Jó forgalmu üzlet eladó. Cim a Hegedűs Hirlap-irodában. 5853H

Eladó ház központban üzlet, 4 lakással rögtön átadó 700,000 lei, most tele fizetendő. Toma Józsefnél Str. Tache Ionescu (Körös-utca) 21. 5696

Eladó ház Oltenia (Csen-gery-utca) több lakással, egy lakás rögtön átadó 550,000. Tománénál, Tache Ionescu (Körös-utca) 21.

Szép fosztott tollat megvételre keresek. Str. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. Szász. 5826H

5 járú emeletes hengeres gabona- és olajmalom országút mellett, 10 lépésre a vasútállomástól, több lakással, új nyersolajmotorral, oleson eladó. Sámboag, (Szombatság, Biharmegye), Biró Sándor. 5816

Eladó ház központban 15 lakással, 3—4 szobás, cseled, fürdőszobákkal, kedvező fizetési feltételekkel. Kisebb szőlő jó házzal 250,000 lei. Toma Józsefnél, Tache Ionescu (Körös-utca) 21. 5742

Hálószoba bútor, fizetésére is eladó. Lajdonosok Bankj Traian 12.

Str. Dimitrie Be-
után 4 lakás-
tel eladó, Dr. V.
véd, Parcul Tra-

**Veszünk bútor-
szöngye**
teljes lak- és ird-
dezeket, Werthe-
szát, zongorát,
porcellánokat,
stb. — Meghívás
megyini

Frenkel
bútor, szöngye
kereskedők, Str.
ral Moscu, (v.
Mihály-utca) 12

**Ór-
ékszer**
és helyben mű-
órak javítását
és jutányosab-

Dr. BARDOS
Str. Nicola
(Lukács György)

Szörme újdonságok
Lechner sz-
Str. Episc. Cior-

**A legkedvesebb
újévi ajándék
az M. M. konzerv-
reklámkosara**

A legfinomabb jame-
ket, befőztöket, cuk-
rozott gyümölcsöket
főzelék - konzerveke
és egyéb csemegéke
— tartalmazza —

Megrendelés szerint 750. 1000
leles reklámarban bármely fo-
megközvetben kapható.

Vezérképviselet:
Korda és Freifel
Oradea

Prima nagybafonyi
cca 4800. calenias

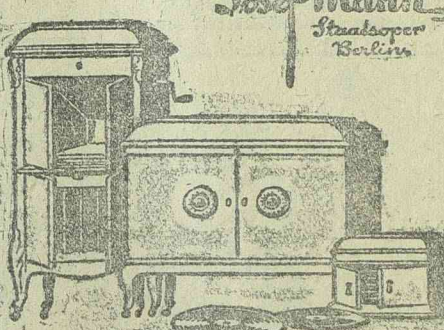
magyar-s

darabos, kocka, a-
dara osztályozás-
azonnali szállítá-
mán-magyar ha-
máson átadva —
waggon tételek-
kapható.

Bővebb felvilágosítást ECO
Kereskedelmi és Ipari r.-t.
Telefon 8-58. — Távirati cim: C

**ICH HALTE DIE FABRIKATE DER
ODEON-WERKE FÜR DIE HERVORZUGEND-
STEN ERZEUGNISSE AUF DEM GEBIETE
DER MUSIKPLATTEN U. MUSIKAPPA-
RATE-INDUSTRIE.**

Josef Mann
Straßoper
Berlin

**Hören Sie erst einen
ODEON
bevor Sie sich anderweitig
entziehen.**

„Odeon“ gramfonok és lemezek legjob-
bak a világon. Mellékzörejmentes, repertoireir a
világ minden nyelvén. — Állandóan újdonságok.

Arjegyzeket díjtalanul küld a nagyromániai vezérképviselet:
ODEON Bucuresti, 79, Calea Victoriei 79.